KONEYRITTÄJÄT

Lausunto

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

17.10.2019

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: **Valtion talousarvioesitys vuodelle 2020 - metsätalouteen liittyvät kysymykset**

Koneyrittäjien liitto toteaa lausuntonaan hallituksen esityksestä seuraavan.

Kestävän metsätalouden rahoitus

Budjetissa esitetään puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen 56,2 milj. euroa. Taso on sama kuin edellisenä vuotena. Koneyrittäjät pitävät tätä toistaiseksi riittävänä, vaikka kasvava metsäbiotalous vastatakseen sekä tulevaisuuden kysyntään että metsien hiilinielutarpeeseen ja moniin muihin tarpeisiin tarvitsee kannusteita jatkossa lisää.

Kiinnitämme huomiota, että metsänparannustöiden – metsäteiden perusparannus ja rakentaminen sekä suometsien hoito -työmäärien kehitys on ollut pitkään epäsuotuisa (Taulukko 1). Etenkin tienrakennuksen osalta määrät ovat jääneet jälkeen tarpeesta ja niitä toteutetaan yhä vähemmän yhteishankkeina. Yhteishankkeiden tukeminen on kuitenkin ollut yksi puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen tähtäävän tuen alkuperäinen tavoite. Metsäteiden liikennöitävyys on yksi avaintekijä pitääksemme puunkorjuun, puunkuljetuksen ja muut metsässä tehtävät työt kannattavasti kilpailukykyisinä. Puunkorjuumäärien kasvaessa sekä teollisuuspuun hankinnassa että energiapuun hankinnassa, on tienrakennuksen aktiviteettia saatava nousuun.

Työlaji	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
			milj.euroa/v				
Metsätiet	4,28	6,76	4,00	9,24	7,79	8,61	6,94
Kunnostusojitus	4,92	6,7	3,15	4,53	5,03	4,88	3,89

Taulukko 1: Kemeravarojen käyttö metsäteihin ja suometsien hoitoon (kunnostusojitus)

Isoksi pullonkaulaksi on kokemustemme mukaan muodostunut tie- ja ojitushankkeiden kokoon juokseminen ja osakaskuntien muodostaminen. Hankkeiden kokoon juoksu ilman varmuutta hankkeiden toteuttamisesta on liian suuri riski alan toimijoille. Toimivia markkinoita ei ole syntynyt metsäkeskuksen irtauduttua hankkeiden suunnittelusta ja toteutuksen työnjohdosta. Tämä markkinapuute pitää korjata. Asia on esillä uutta kestävän metsätalouden rahoituslakia valmistelevassa työryhmässä, mutta uuden rahoitusmallin käyttöönotto siirtyy ainakin vuoteen 2023. Se on monelle metsätienrakennuksen ja soiden kunnostuksen parissa työskentelevälle liian pitkä aika odottaa jotakin parempaa. Vuosien 2020-2023 ajalle voisi käynnistää ainakin metsäteiden osalta pilottihankkeita, joissa teiden kokoon juoksun kustannukset katettaisiin merkittäviltä osin valtion varoista. Kokoon juoksua seuraava suunnittelu- ja toteutustyö on kilpailutettavissa alan toimijoille, koska tällöin työlle löytyy jo tilaajataho tie- tai ojitushankkeen osakkaista. Toisena pilotoitavana kokeiluna pitäisi olla metsätiehankkeiden suunnittelun ja toteutuksen rahoitus tiekunnalle ohjattavana tukena nykyisen yksittäisille osakkaille ohjattavan

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410, fax (09) 563 0329
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.finnmetko.fi, www.koneyrittajat.fi

tuen sijaan. Näin hankkeiden käynnistämiseksi ja läpiviemiseksi riittäisi tiekuntien päätös enemmistöperiaatteella. Tällöin myös tien osakkaana olevat muut kuin metsänomistajat saisivat tiekunnan tuen kautta hyötyä valtion kannustimista.

Tilusjärjestelyhankkeiden yhteydessä tulee edellyttää tarpeellisten tie- ja ojitushankkeiden teettämistä.

Tutkimus ja kehittäminen
Luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen kohdennetaan 29,3milj. euroa. Määräraha on aiempia vuosia selkeästi suurempi. Sitä saa käyttää uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen Panostuksen lisääminen on strategisesti oikeansuuntainen, koska sillä tuetaan kansallista biotalousstrategiaa sekä maankäyttösektorin ilmastopolitiikkaa maa- ja metsätaloudessa. Näissä asioissa onnistuminen on myös koneyrittäjille erinomaisen tärkeää.

Luonnonvarakeskuksen määrärahat kasvavat hieman. Kokonaisuutena se on hyvä asia, koska alan monipuolisen tutkimuksen edellytyksiä tulee vahvistaa. Haluamme kiinnittää huomiota budjettikirjassa näkymättömään seikkaan. Asia koskee puutavaran mittausta. Suomessa mitataan vuosittain teollisuuspuuta 60-70 miljoonaa kuutiota ja muutama miljoona kuutiota energiapuuta sen lisäksi. Mitattavan puun määrän perusteella maksetaan kantorahatuloja metsänomistajille 2-2,4 miljardia euroa sekä urakointimaksuja noin 700 miljoonaa euroa yrittäjille. Kyse on taloudellisesti suurista arvoista. Puutavaranmittausta säädellään lailla ja asetuksella. Mittauksen tutkimus, kehittäminen, neuvonta ja viranomaistoiminta (valvonta) on Luken tehtävänä. Tämän osalta resursseja on kutistettu useiden vuosien ajan. Jotta säilytämme hyvän luottamuksen puutavaran mittaukseen ja jatkamme siinä saavutettua hyvää kehitystä, on Luken tähän toimintaan kohdistamia määrärahoja kasvatettava.

Metsäluonnon hoito
Metsäluonnon hoidon edistämiseen kohdennetaan budjetissa 7,0 milj. euroa. Se on 2 miljoonaa enemmän kuin aiemmin. Tähän on perusteltua panostaa, koska näköpiirissä olevat puun käyttömäärien kasvu niin teollisuudessa kuin energiantuotannossakin edellyttää aktiivisia toimia monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Tosin tämä ei riitä, vaan ratkaisevaksi muodostunee se, miten talousmetsien käsittelyssä osataan ottaa monimuotoisuutta ylläpitävät ja lisäävät tekijät huomioon. Jotta tässä työssä onnistutaan, on järkevää panostaa julkisia varoja kehitystyöhön, mitä tapahtuukin kansallisen metsästrategian hankesakun kautta. Sinne kohdistuu osa budjetin luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen kohdennetuista 29,3 miljoonasta eurosta.

Metsähallitus
Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallitukselle tulisi asettaa velvoite edistää hankinnoissaan tervettä kilpailua. Metsähallitus Metsätalous Oy ostaa puutavaran korjuuseen ja kuljetukseen, metsänhoitotöiden tekoon sekä metsäautoteiden rakentamiseen ja ylläpitoon liittyviä palveluja urakoitsijoilta. Metsätalouden palvelumarkkinoilla vallitsee ylitarjontatilanne. Metsähallitus on ainoa metsätalouden palveluiden merkittävä ostaja, joka joutuu kilpailuttamaan hankinnat. Se tarjoaa siis kanavan, johon kaikki metsätalouden palveluita tuottavat yritykset, joilla on ylimääristä kapasiteettia, voivat tarjota palveluitaan. Tämä näkyy metsähallituksen tarjouskilpailujen hintatasossa.

Laki julkisista hankinnoista (1397/2016) mahdollistaa sen, että hankintayksikkö sulkee yrityssaneerauksessa olevan tai sitä hakeneen yrityksen tarjouskilpailusta (esim. MAO 345/11), mutta Metsähallitus ei näin tee. Kypsillä markkinoilla velkasaneeraus parantaa

yksittäisen yrityksen hintakilpailukykyä tilapäisesti sen saadessa osan veloistaan anteeksi. Näin estetään terveen markkinatalouden toimintamekanismit ja markkinoiden tervehtyminen.

Julkisten toimijoiden tulee kantaa erityistä huolta hankintojensa vaikutuksiin markkinoilla eikä edistää omilla toimillaan epätervettä toimintaa. Maa- ja metsätalousministeriön tulosohjaa Metsähallitusta ja sen pitäisi ohjata Metsähallitusta sulkemaan velkasaneerauksessa olevat pois tarjouskilpailuista.

Muuta

Budjettiesityksessä todetaan luonnonvara-alan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteena olevan, että Luonnonvaratalouden toimintaympäristö on kilpailukykyinen. Lisäksi maaseudun kehittämistä koskevassa osiossa todetaan, että yrittäjyyden ja asumisen mahdollisuuksien entistä parempi hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Metsätalouden kestävän toiminnan ja tehokkaan vähäpäästöisemmän logistiikan kannalta tiestön korjausvelan pysäyttämien on ensiarvoisen tärkeää ja siltahankkeet tulisi priorisoida.

Puunkorjuun painottuessa aiempaa enemmän turvemaille metsäkoneiden massa on kasvanut lisääntyneiden akseleiden myötä viime vuosina ja siirtokuljetusten telimassat ovat kasvaneet ja ne rajoittavat kuljetusreitistöä merkittävästi siltojen painorajoitusten takia. Tämä koskee metsäautoteitä, mutta etenkin alempi asteista yleistä tieverkkoa sekä yksityisteitä. Korjausvelkaohjelmassa tulisikin toteuttaa siltoihin kohdistuva erillishanke näiden pullonkaulojen poistamiseksi.

Myös yksityistieavustukset tulisi keskittää siltojen ja suurien rumpujen parantamiseen. Yksityistiet tule kytkeä osaksi 12 vuotista valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja osana tätä yksityisteille tulisi rakentaa useampivuotinen ohjelma riittävällä, vähintään 20 miljoonan euron vuotuisella rahoituksella. Nyt valtion budjetti on vähentämässä yksityisteiden parannuksen määrärahaa 17 miljoonasta 13 miljoonaan euroon. Suunta on väärä.

Helsingissä 17.10.2019

Koneyrittäjien liitto

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjien liitto on 2500:n energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi noin yli 5000 työntekijää.